

REVISTA MENSUAL
DE CRENTE GALEGOS
ANO XXXIX

Nº 1030

De outubro a novembro de 2021

Benia quen constrúe
a paz!

Ningún ser humano sen dereitos humanos

A foto que fala

19 de setembro: o volcán do Cumio Vello (A Palma) entrou en erupción.

O trasno

Daniel López Muñoz

Empatía social, andrómenas, trécolas e argalladiñas

Tal como está a o contexto europeo e occidental, isto vai de dúas modalidades: capitalismo desatado ou capitalismo regulado. Por exemplo, Rato, doutor Honoris Causa en 2009 pola Universidade Rei Juan Carlos -obsérvese a conexión cósmica-, tiña a primeira das modalidades perfectamente clara cando, nunha comparecencia polo de Bankia e as sonadas tarxetas black, espetou aquel inesquecible: “Saqueo? Non, isto é o mercado, amigo”. A súa imbatible capacidade de síntese non o librou de catro anos e medio por apropiación indebida. De momento.

A tarifa da luz e o mercado eléctrico van desa elección entre as dúas modalidades.

En 1997, no primeiro goberno Aznar, con Rato de vicepresidente e ministro de Economía, privatízase o mercado eléctrico. Aplícase unha Directiva europea con furia española, a furia de converter ao “Mercado” de marras no novo deus que rexe a vida da xente, incluídas as súas necesidades e dereitos máis elementais. Inventaron por exemplo aquilo do *déficit de tarifa*: para que non se notase no peto do votante, “obrígase” a que o prezo

final no recibo fose inferior ao que *se estima* que era o prezo real “que habería que cobrar”. O suposto déficit acumulado ano tras ano sería compensado ás eléctricas “no futuro” con independencia dos seus beneficios de explotación. Todo ganancia, sen riscos. Xa lles gustaría aos gandeiros un prezo mínimo así.

Un dos seus obxectivos daquela Directiva europea era minimizar o custo da electricidade para os usuarios. Ben antes deste verán de 2021 xa se vía que iso non funcionaba. Os beneficios multimillonarios de Iberdrola, Endesa ou Naturgy, si funcionaban. Todo legal. Incluídos os “beneficios caídos do ceo”; os que obteñen por aplicar a enerxía limpas e baratas o sobreprezo dos gastos de emisión de CO² e que por fin se van limitar.

Os deberes da esquerda teñen que estar feitos a tempo. Non se trata de acadar o poder senón de utilizalo para facer políticas públicas que cambien as cousas. Cousas de fondo, que teñen consecuencias concretas: o mercado eléctrico, a dispoñibilidade de vivenda, a emancipación da xente nova. Cousas tanxibles. A economía de cada día. A favor dos de abaixo. Confrontando o inevitable conflito cos de arriba. Non con slogans. Non con “relatos” ocos. Con BOE, co DOG. A tempo. Con resultados contabilizables. E, despois, explicalos.

Pedirllas empatía social aos beneficiarios do atraco legal é transmitir sensación de impotencia. É mandar a mensaxe de que, no canto de gobernar, ándase a marear a cousa con andrómenas, con trécolas e argalladas varias. Con “relato”

Ningún ser humano sen dereitos humanos

Celebrouse na Coruña, cos pertinentes protocolos COVID, unha nova edición de *Acampa*, coincidindo coa Romaxe de Arzúa. Un quinto encontro, internacional, aberto a pé de rúa, “pola Paz e o dereito ao refuxio”; unha edición centrada na “vida negada”, facéndose eco de tantas vidas ás que se lles nega a existencia ou a dignidade en todo o planeta, dando voz nos debates a relatores internacionais, activistas de Dereitos Humanos, fotoxornalistas e líderes indíxenas.

Nesta edición habilitáronse sete exposicións fotográficas -abertas até o 10 de outubro- nos Xardíns de Méndez Núñez con imaxes sobre o espolio e as súas dramáticas consecuencias, esas ás que moitas veces permanecemos alleos cando consumimos recursos roubados a moita distancia de nós.

Como indica a propia organización, “Acampa” é un elemento de sensibilización da sociedade, desde abaixo, facendo da conciencia solidaria algo connatural e familiar no día a día dunha cidadanía democrática. Toda unha vacina contra o virus da desconfianza, do medo, da xenofobia coa que o discurso da ultradereita trata de encerrar a xente contra os que consideran diferentes e con menos dereitos. Como se houber dúas especies humanas.

Na burbulla europea, da que formamos parte, distraémonos demasiadas veces das consecuencias que o noso modo de vida, de produción e consumo conleva noutros pobos e culturas. É o “sistema”, do que somos, cando menos en parte, beneficiarios, o que produce saqueo e conculcación dos dereitos humanos en moitas comunidades do planeta.

As voces de lonxe resoaron en Acampa. Pero non convén perder de vista as situacións de desprezo dos dereitos humanos que “o sistema” produce ben preto de nós. Traemos neste número unha entrevista que denuncia a situación indignante coa que determinadas empresas agrarias intensivas e orientadas á exportación que desembarcan en Galicia tratan a súa man de obra. Son modelos nos que a explotación das mulleres e homes sen dereitos laborais van inexorablemente unidos a unha explotación intensiva da terra e da auga, a unha degradación do medio natural.

Galicia, Europa en xeral, non pode dar por supostos os dereitos humanos. Son tarefa de cada día, son unha guerra palmo a palmo contra os abusos dun “sistema” que xera desigualdade, deterioro ambiental, expolio dos países do Sur e abuso inaceptable das persoas.

Non podemos dar
por supostos os
dereitos humanos.
Son tarefa de
cada día

Condenados a facer política

O cardeal Osorio, no Encontro Internacional de Líderes Católicos, botaba de menos a participación dos católicos na política: “En España non hai unha política católica, nin sequera partidos católicos”. Deixouse claro no Encontro a necesidade de facer “política católica” porque “en política non hai cadeiras baleiras: a que non ocupe un, ha ocupala outro”.

Nas mesmas datas, os teólogos da Asociación Xoán XXIII, no seu 40 Congreso, lanzaban o lema: “O neoliberalismo mata. Non podedes servir a Deus e aos cartos”. Concluíron que o neoliberalismo impón “a necrocultura, a necroeconomía e a necropolítica, que deciden quen debe vivir e quen pode morrer”. O neoliberalismo, pois, é incompatible coa fe e debe ser combatido.

“Nada novo baixo do sol”, como o di o Eclesiastés.

Xa no 2007, o Vaticano emitía dous documentos: a exhortación papal “Sacramentum Caritatis” e o “Expediente Admonitorio” ao teólogo da liberación, Jon Sobrino.

No primeiro documento, Bieito XVI chamaba á mobilización política dos católicos para establecer na sociedade civil os principios éticos católicos, sobre todo no relativo ao matrimonio, o ensino, o aborto etc. Só os principios morais que defende a Igrexa teñen valor esencial, han prevalecer sobre calquera outra posición ética e deben ser implantados no dereito común civil. Os valores que a sociedade vai elaboran-

do e cambiando ao ritmo da cultura, do desenvolvemento e da civilización son, para o papa, puro relativismo moral que cómpre condenar, salvo cando coinciden cos principios “naturais e inmutábeis” que a xerarquía católica recoñece como tales.

Pola súa parte, Jon Sobrino, obxecto da recriminación e do reproche papal, tamén chamaba á implicación dos católicos na loita política, pero con obxectivos ben distintos.

Jon non pretendía impor os principios morais do papa, nin promover a influencia do Vaticano. Jon chamaba a combater a carón dos pobres da terra polos seus dereitos e intereses e a que os cristiáns reinterpretasen e vivisen a súa fe dende unha praxe política comprometida coa liberación dos pobres e contra os privilexios dos poderosos.

Mentres Bieito XVI predicaba encabezar unha cruzada, Jon Sobrino propuña sumarse a unha revolución. Algo semellante ao que hoxe sucede co cardeal Osorio e os Líderes Católicos, por unha banda, e os teólogos da Asociación Xoán XXIII e os chamados cristiáns de base, por outra.

Condenados están os cristiáns a escoller, porque política, o que se di política, hana facer en todo caso, aínda que sexa por omisión.

**Condenados
están os cristiáns
a escoller,
porque política
hana facer**

...pero a vaquiña polo que vale

Tino Santiago

IRIMIA

Lope, Dostoievski e os Next Generation

Como a Lope de Vega cando Violante lle mandou facer un soneto, a Mesa de redacción pídemle unha columna sobre os fondos *Next Generation* e, coma Lope e sen o seu xenio, nunca me vin en tal apuro. Hai ducias de estudos, e declaracións pero cando se quere saber que facer con eses cartos un mesto neboeiro vai cubrindo o horizonte.

Os equívocos son moitos; se cadra o primeiro é que os fondos *Next Generation* non valen para sacarnos da crise da Covid. Como escribía o meu colega Julián Rodríguez, da crise saímos a pelo tirando da débeda e grazas ao Banco Central Europeo. Os *Next Generation* buscan transformar a economía, non volver ao que faciamos antes da pandemia. Tampouco poden ser *choiva fina*, a que lle gustaba a Cacharro Pardo, o mítico presidente da Deputación de Lugo, pola que colocaba puntos de luz, asfaltaba pistas e facía favores electorais pero que no fondo non melloraba nada. Curiosamente este foi o efecto que produciu a decisión do Goberno central de converter ás CC.AA. en portelos que recollían as propostas e logo mandaban a Madrid. A situación era tan esperpéntica que a vicepresidenta Nadia Calviño fixo unha xira polas CC.AA. para pedirllas que indicasen cal eran os “*máis emblemáticos*”.

Burla burlando xa van dous parágrafos diante, pero pouco parece que se aclaren estes novos fondos europeos. Se peneiramos a información que vai saíndo na prensa, os nosos *emblemáticos* serían o tratamento de residuos —incluídos os xurros— a xeración de hidróxeno verde e a produción de fi-

bras téxtiles a partir de madeira. A estes sumaríase un plan do Cluster da Automoción, que se chama Plan Áncora, e unha planta de baterías preto de Vigo que competiría coa proposta catalá que semella é a preferida do Goberno. Todo acompañado de moitos muíños para producir máis enerxía eléctrica.

Ademais non hai padriños, socios, ou non os coñecemos. Cando se falou dos novos tecidos que se van tirar da madeira todo o mundo

pensou en Inditex e axiña desde Arteixo dixerón que estarían encantados de comprar nunha planta galega se fabricaba a un prezo competitivo. Amiguiños si, pero a vaquiña polo que vale.

O neboeiro non nos deixa ver con claridade os detalles, pero entrevemos que podemos estar diante dunha desas raras oportunidades que se presentan na vida. Unha que xustifique tecer un acordo mínimo entre os partidos e as organizacións sociais pero non vai ser. Núñez Feijóo, o máximo responsable, sabe que se todo sae ben ten garantida a súa parte da medalla; se saen mal, a culpa será de outros. O PSdeG, enleado nas súas cousas, non ten folgos para apartase da dirección de Ferraz e non parece que o BNG, polo de agora, queira estar na habitación onde se deciden as cousas. Parafraseando a Dostoievski, hai materia para outra columna, pero esta xa acabou.

Os fondos Next Generation buscan transformar a economía, non volver ao que faciamos antes da pandemia

O peto do Santo Antón

Manuel Regal Ledo

Benqueridas amigos e amigas lectoras de IRIMIA:

Ola, son o Antón, o voso santo Antón. Xa me tardaba retomar a conversa convosco a través da correspondencia que estou mantendo co Regal. Desde o alén, seguimos con detemento e vagar os pasos da historia e das persoas que traballades por humanizala día a día. Soñar con humanizar o mundo é a nosa tarefa, gozo e divertimento maior. E o de mamá Deus, na que somos e vivimos, tamén. Sen que vos deades de conta, ou dándovos, as nosas ansias e alentos aniñan en vós.

Grazas pola festa da Romaxe, que, como nos suxeriu a vosa Lucía, tamén no ceo a celebramos a través da gran rede de comunicación que é o Espírito. Aínda que alguén rosmaba algo polo baixo, gustáronnos moito as testemuñas que se deron con chamadas fortes á xustiza entre vós, nos vosos pobos e cidades; e iso incluído dunha maneira

sinxela e simple na memoria eucarística de Xesús. Poida ser que non me virades, pero eu, e moitos máis dos de aquí comigo, por non dicir tod@s, estabamos alí compartindo o voso encontro, a vosa ledicia, a vosa palabra e a de Deus nela, o voso canto, o voso pan, o voso viño, os vosos soños, a vosa esperanza. Adiante! Contade sempre connosco!

Polo demais, andamos moi apesados polo acontecido en Afganistán. Non sabemos que facer. É todo un símbolo e exemplo de como anda ese querido mundo no que vivides, no que vivimos: das aberracións duns e doutros, dos talibáns relixiosos e dos talibáns do poder. Canta necesidade de recomposición, de revolta, de cambio! De redención, diciamos nos meus tempos.

Non desesperedes. Ben sabedes que lonxe das aparencias, ignoradas polas crónicas, hai moitas presas do lévedo da solidariedade facendo que o mundo fermente.

Ánimo. Apertas. Sempre ao voso carón.

O CARRABOXO por XOSÉ LOIS

O peto común

Josecho de la Torre

IRIMIA

Un mariñeiro que sabe marcar o rumbo

Hoxe traemos onda nós un mariñeiro de Porto do Son único. Chámase Rogelio Santos Queiruga e nos últimos tempos converteuse nun *influencer* galego, ou así o denominaron na prensa. Pero... que fai especial a este mariñeiro? Pois que a través das redes sociais, amosa o que é o seu oficio, permitindo así que moita xente coñeza mellor o mar: as variedades de peixes e as formas de chamalos e o difícil labor dos que saen a faenar cada día polas nosas rías.

Entre as súas publicacións, sorprenden os vídeos nos que lle vai devolvendo ao mar as raias, os lumbrigantes ou o marisco por diferentes motivos: por portaren ovas, pola veda... Estes vídeos, acompañados de música e ás veces dunha interesante reflexión, resultan un importante material para concienciar as xeracións actuais e vindeiras da importancia de coidar a vida mariña. Un exemplo de boas prácticas que achega un halo de esperanza fronte a outras accións irrespectuosas co noso mar.

Aínda que Rogelio cre que o que fai é o seu deber e non algo heroico e que isto das redes chegoulle de rebote sen buscar likes nin nada que se lle asemelle, cada día son máis os medios que se interesan por este mariñeiro. Queda neste Peto un fragmento dunha das súas publicacións:

“Hai quen pensa que é importante o que fago. Eu creo que o importante non son eu, senón o que facemos todos, porque é a suma de pequenos actos e xestos o que fai un mundo mellor ou peor, máis limpo ou máis sucio, máis amable ou máis hostil, máis sostible ou máis ao borde do colapso, máis xusto ou máis inxusto.

Eu cada día que me levanto trato de inclinar a balanza un pouquiño máis para o lado correcto, non coas palabras, senón co que ten verdadeira forza, os feitos (...).“

Soñemos un mundo con moitos Rogelios.

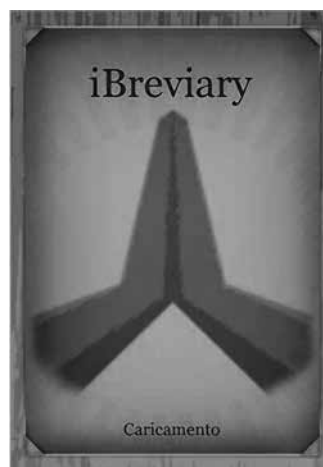
Rumores de esperanza

Xan Guillén

Hoxe os rumores van moi litúrxicos. Como sabedes, todos os libros litúrxicos son grosos, pesados e ocupan boa parte dos armarios das sancristías. Agora iso xa cambiou, coma case todo, grazas á informática e a internet. Hai unha aplicación que se chama iBreviary, na cal está toda a liturxia, a da Misa, a das horas, a de bautizos... Dun xeito bastante sinxelo, pódese ter a aplicación instalada no móbil ou verse na páxina web (ibreviary.com).

Pois por unha vez os galegos imos na dianteira. Ademais de en catro ou cinco linguas, tamén está en galego. Un punto para a nosa lingua e para a liturxia galega.

Pero se isto é boa nova, máis é a quen lle debemos este favor. Trátase do irmán Reboiras. Unha persoa namorada da fe e da lingua. Irimego silandeiño que non falta ás romaxes e traballador incansable pola lingua. A cantidade de materiais en galego que lle debemos é inmensa. Namentres moitos nos queixamos do que hai ou do que non hai, el fai. E faino

ben. Con corrección, con dignidade. Ninguén lle pode reprochar nada. Realmente non para. Para normalizar o galego na Igrexa precisamos uns catro ou cinco Reboiras. Quen se anima? Traballo non ha faltar.

Logo dun camiño de catro anos, a UNESCO declarou a **RIBEIRA SACRA, SERRAS DE ORIBIO E O CAUREL** como nova Reserva da Biosfera, a sexta en Galicia. Exténdese polos Canóns do Sil e polo río Míño ao longo de 23 concellos, nos que residen 75 000 persoas. A Reserva supón que case o 35 % do territorio galego teña este recoñecemento, abranguendo o 42 % da nosa poboación. As súas 306 534,77 hectáreas foron merecentes deste recoñecemento pola súa riqueza cultural e etnográfica.

AZUCRE é unha novela de Bibiana Candia, na que recolle un feito histórico: o engano sufrido a mediados do século XIX por case 2 000 galegos que chegaron a Cuba para “socorrer os desgrazados galegos” e “contribuír á agricultura e ao aumento da poboación branca”, pero que foron escravizados e vendidos como mercancía ata 1855. Nese ano, o goberno viuse obrigado a intervir e puideron rescindir os seus contratos. As cartas pedindo axuda gárdanse no Congreso dos Deputados, con acceso restrinxido.

TAPICES DA MEMORIA: NUNCA MÁIS CHAPAPOTE PATRIARCAL

é un proxecto que recupera a memoria da Marcha Mundial das Mulleres no 2003 entre Cee e Fisterra co gallo da catástrofe do Prestige. Inclúe unha exposición con dous tapices de gran formato e un conxunto de paneis, que se poderá visitar na Casa do Arco de Fisterra

O PREZO DO LEITE

en orixe sobe nunha contía insuficiente para cubrir os elevados custos de produción acumulados nos últimos meses, sobre todo pola suba dos prezos dos pensos e da enerxía. Agrupacións e sindicatos do sector lácteo anuncian mobilizacións no outono, se non se cumpre a Lei de Mellora da Cadea Alimentaria, e acusan algunhas industrias de quererem quedar co pequeno aumento do prezo do leite aplicado nalgúns cadeas alimentarias.

ÁBRETE DE ORELLAS.

com é un portal web que difunde música e concertos en Galicia. O que comezou da man do seu director, Pepe Cunha, como programa de radio é hoxe un espazo de divulgación de artistas, salas e produtoras do país. Ofrece varias seccións (novas, discos, concertos, crónicas...) e o seu labor foi recoñecido en dúas ocasións nos premios Martín Códax, na categoría de Espazo de comunicación musical.

O pasado 10 de setembro conmemorouse o Día Mundial para a Prevención do Suicidio. Galicia ten a segunda taxa de **SUICIDIO** máis alta do Estado, despois de Asturias, e é a quinta en cifras absolutas (307 persoas en 2020), mesmo triplicando as mortes por accidente de tráfico. FEAFES Galicia ofrece o espazo conectacoavida.org para aportar información sobre o suicidio e sobre a súa abordaxe: datos, mitos, factores de risco, recursos etc.

Unha **BRAÑA** é un terreo húmido (prado ou monte baixo) e tamén a primeira revista científica en galego que dende 1977 edita a Sociedade Galega de Historia Natural (SGHN). A súa andaina non foi regular: 18 números publicados ata 2020, que poden consultarse na páxina web da entidade (https://sghn.org/arquivo_xeral/revista-brana/). Na actualidade concíbese como boletín anual de traballos sobre flora, fauna, xeografía, antropoloxía e arqueoloxía galegas ou escritos por autoras ou autores de Galicia.

Xaquín Campo Freire (**XAQUÍN DA ROCA**) despediuse das parroquias ferrolás de Mandiá e Marmancón despois de 25 anos á súa fronte. Escribiu unha carta aberta á freguesía, na que lle “rende contas” deses anos e lle manifesta o seu agradecemento polo amor recibido. O párroco e ademais escritor dedica tamén o seu labor ás presas e presos do cárcere de Teixeira, que describiu como “pórse ao lado do irmán ou da irmá con moita humildade e amor, sen etiquetar a ninguén”.

Surexport: Que modelo queremos para a nosa produción agraria?

O 18 de agosto Fruga, Adega, CCOO, CUT, Sindicato Labrego Galego, e a CIG, entre outras organizacións denunciaban en Castro de Rei a empresa Surexport por prácticas laborais abusivas, contaminación de augas e chan, debidas á súa actividade agroindustrial intensiva, sustentada en agroquímicos e no acaparamento de terras agrarias. Dous días despois morría un temporeiro romanés de 27 anos en Castro de Rei (Lugo), logo dunha esgotadora xornada laboral. A coincidencia deu que pensar. E sobre todo, o modelo de empresa e de desenvolvemento que hai detrás. Diso conversamos con Isabel Vilalba, voceira do Sindicato Labrego Galego.

Isto foi unha só unha desgraciada anécdota ou hai aquí un modelo que se postula como “de futuro” para o agro galego?

Ese é xustamente o problema. “Descubríron” Galicia: auga, clima, e unha estacionalidade na produción que complementa o que fan no sur de España. Importan o modelo que teñen en Huelva, de onde é a matriz de Surexport, baseado nunha explotación brutal de man de obra temporal inmigrante, moitas, mulleres, mesmo con preferencia por mulleres con fillos, que seica asegura maior obediencia e un retorno sen resistencias. Curiosamente a cousa coincidía no tempo coa crise ecolóxica no Mar Menor, máis do mesmo: unha área bioloxicamente ferida de morte polos nitratos, pola agricultura intensiva sen control. Non esquezamos que moitos dos lugares nos que as empresas do agronegocio levan décadas con estas producións industriais teñen os solos totalmente degradados e os acuíferos contaminados ou esgotados.

A penetración en Galicia límítase a un territorio, ou sector, ou debemos prepararnos para algo peor?

O desembarco deste tipo de empresa, con ese modelo, é algo serio e extenso. Entraron polo segmento dos pe-

quenos froitos baixo plástico, arandos, amorodos, etc... na área da Terra Cha, pero xa hai casos de adegas en case todas as D.O. de Galicia con este tipo de modelo, e teñen especial interese nos montes en man común. En Baamonde xa explotan monte comunal. Son extensións grandes, a dimensión que precisan. Evidentemente deturpan a razón de ser dese monte veciñal, que estaba en equilibrio ecolóxico coas pe-

**están en guetos,
sen dereitos nin
sindicación,
precarios,
incomunicados.**

quenas explotacións familiares, un ben a disposición da comunidade residente. Por desgraza a Xunta de Galicia foi introducindo cambios legais que favorecen esa privatización en aras da pura e dura “rendibilidade económica”. A idea de mobilizar grandes cantidades de terra para poñelas a disposición de empresas que anuncia a Xunta pode acelerar moito este proceso.

Non só hai en xogo un modelo económico, tamén hai un modelo social, unha maneira de concibir a comunidade de persoas que habitan un territorio.

O desprezo polo social e o comunitario é brutal. Utilizan xente de África e do leste de Europa, pelotóns de traballadores sen dereitos en condicións penosas. O recrutamento faise en orixe, en Marrocos, en Romanía. Co COVID quedaron en terra de ninguén. As persoas que traballan nos invernadoiros denuncian xornadas interminables, nas que che cuestionan un tempo mínimo para incorporarte e descansar, para xantar ou para ir ao baño. Quéixanse de incumprimentos nos pagamento acordados ou mesmo é frecuente que se teñen un descontento co rendemento previsto para unha traballadora, a castiguen sen poder ir traballar ao día seguinte, por suposto sen cobrar. Non hai integración social, trátase de que non exista. Un alcalde da zona facía en pleno COVID unha reveladora declaración, cando se falaba dun gromo entre os traballadores, dicía: “tranquilos, que esta xente non ten relación coa veciñanza”. Son guetos, sen dereitos nin sindicación, precarios, incomunicados. O máis semellante á escravitude moderna.

Só faltaría que colocasen os produtos como “produto galego de proximidade”. Que poden facer os consumidores?

Surexport preséntase como unha empresa exportadora que explota máis de 1.300 hectáreas no Estado español, Portugal, Marrocos e Kenia. As producións que declaran de 28.000 toneladas de amorodo, 3.200 toneladas de framboesa, 2.000 toneladas de arandos ou 400 toneladas de amora, evidentemente, non son nin produto galego, nin de proximidade.

No mes de xullo chegaba aos medios a nova de que os supermercados daneses suspendían a compra de froitos vermellos de Huelva por denuncias de violacións de dereitos fundamentais. Danwatch, medio danés de xornalismo

de investigación en materia de dereitos humanos, denunciou casos de explotación laboral en Surexport, Terras de Condado e Bionest, tres das grandes empresas produtoras de froitos vermellos. A información das persoas consumidoras, rexeitar produtos nos que se coñezan casos de explotación laboral ou outro tipo de malas prácticas son unha ferramenta moi eficaz. Hai pouco en Vilalba realizamos unha acción de denuncia no Gadis para explicar o modelo laboral e as condicións de produción e a xente foi moi receptiva e sensible.

Fagamos o exercicio contrario: temos unhas condicións climáticas e de recursos hídricos moi competitivas, que

formar parte dunha comunidade; e non este modelo de traballadores temporais de usar e tirar. Nun momento dado precisan 400 e meses despois déixanse á súa sorte, porque xa non fan falta.

Social e ambientalmente é moi importante seguir apostando pola agricultura labrega e de pequena escala da que sabemos en Galicia; e por modelos que coiden a terra, a auga e a natureza baseados na agroecoloxía. Nun momento de menor dispoñibilidade de combustibles fósiles, o que dificultará o acceso a moitos bens básicos como os alimentos, é máis importante ca nunca esta aposta. Por que non se pensa en crear as condicións para que

supermercados de Dinamarca suspendieron a compra de froitos vermellos de Huelva polas denuncias de violacións de dereitos

modelo debería promoverse desde a política agraria galega?

Cómpre crear as condicións para que as persoas que aposten pola agricultura e gandería poidan levar adiante o seu proxecto de vida, os medios necesarios para produciren, apoios na comercialización, para teren ingresos dignos, acceder a unha vivenda, dispoñer duns servizos públicos de calidade,

mozos e mozas, ou xente de calquera idade, podan vivir dignamente producindo alimentos que teñen demanda, en vez de pensar en facilitarlles a terra ou a auga a grandes empresas que explotan a centos de traballadoras e traballadores, contaminan a terra e a auga e acaban producindo alimentos cargados de agrotóxicos?

Romaxe da Irmandade aberta en Arzúa

*Tomando as palabras de moitos whatsapps que circularon ao remate da Romaxe poderíamos dicir que foi un día cheo e que todo resultou xenial, ata o tempo nos acompañou. Foi estupendo volver á Romaxe. A organización e a xente de Arzúa, marabillosa; tan ben o fixeron que nin se notaba todo o traballo que había detrás, con mención especial para as lectoras. Na benvida ata nos ensinaron latín: **ALTIORA PETO** (literalmente; “aspirar ao máis alto” e que viña equivaler a algo así como desexar o mellor) que disque lle dicían os veciños a quen peregrinaba cando pasaban cara a Santiago.*

Reencontro ben merecido (co permiso da pandemia)

Un día moi especial para reencontrámonos, gozarnos e abrazarnos. Unha xornada preciosa para as máis de 200 persoas que alí nos atopamos. Foi doado chegar, o espazo era axeitado, sol e sombra para todos os gustos e baños moi cerca, no Centro Social. E limpos!

A celebración fermosísima, conmovedora, unha celebración especial que emocionou e na que tivemos moitos anaquiños de evanxeo, de vida e de esperanza. O texto foi moi medido e revisado. Daniel López fixo moito, case todo, e houbo moito repaso e re-repaso de Marisa Vidal, Lucía Santiago e Olga Álvarez. A eucaristía non foi, nin pretendeu selo, a eucaristía oficial da Igrexa, non foi unha misa, pero coido que foi unha memoria viva, encarnada, de Xesús vivo, morto e resucitado. Os protagonistas foron o coronavirus, simbolizando a enfermidade, a dor, a morte, a soidade, as limitacións, a vulnerabilidade... e a Ruah, Espírito Santo que nos anima a ser solidarias, a sacar todo o bo que temos dentro ante as circunstancias da vida, para collermos forza na irmandade aberta, cos pés na nosa terra.

Os outros virus e a Vida que nos move

E fomos lembrando os distintos virus que nos atacan: o *fachivirus* ou virus do individualismo exaltado pola propaganda, ou sexa, o sálvese quen poida e aos demais que lles dean. Fronte a isto temos a verdade e os servizos públicos, a tenrura e os coidados, e como

sacar o bo que
temos dentro
ante diante a
adversidade,
coller forza na
irmandade aberta,
cos pés na nosa
terra

exemplo, o testemuño dunha sanitaría, Merchi, coa súa experiencia nestes meses. O *aporafobiavirus* ou virus do desprezo á xente empobrecida, pois non temos ningún rexeitamento contra alguén que sexa doutra cor ou doutro país, se é rico; mais se é pobre, cáenlle enriba todas as maldicións habidas e

Vémonos en Culleredo o vindeiro ano 2022, o segundo sábado de setembro

por haber, como nos contou María, peruana, que intenta vivir coa súa familia na nosa terra coa dificultade engadida de non ter papeis. O *depredavirus* que, levado por un consumismo sen medida, arrasa a natureza e a biodiversidade. E para mostra falounos Manolo Calo, representante da *Plataforma de Monfero-Paderne* na campaña *Aldeas libres de macroeólicos*.

Chegamos á segunda parte da celebración onde, fronte a tanto virus, a Ruah amosounos as loitas que se levan adiante coa forza da irmandade, do apoio mutuo, da solidariedade, da cooperación, da comunidade. E alí estaba, coa voz de Anuncio, a mensaxe de Xosé Abad, de *ACAMPA pola paz e o dereito ao refuxio*, coa fórmula da unidade na defensa dos Dereitos Humanos, sobre todo das persoas máis indefensas. E Sarela e Aldara, as nenas que nos contaron a súa experiencia de infancia no tempo da pandemia. E outra voz dos Ancares que nos falou de cooperar para un futuro agrogandeiro distinto, unha economía sostible e un futuro para a xente nova. E, por último, a voz de Alba, lendo o texto preparado por Miguel, preso na prisión da Lama que, lembrándonos que Xesús tamén foi un condenado a morte, nos

pedía que non esqueceramos que os presos e presas tamén son seres humanos merecedores de respecto e dignidade.

Demos paso á terceira parte da celebración co evanxeo no que somos invitadas a un banquete e animadas por estas palabras puxemos a mesa e bendicimos o pan e o viño para logo compartilo entre todas as asistentes.

Inmenso agradecemento

E aínda que non puido haber rumboia, si tivemos un berro seco, coma sempre explicado e dirixido por Mero, xusto antes da despedida na que Lucía, a presidenta da Asociación Irimia, nos despediu cun agradecemento a todas as persoas que colaboraron na organización desta Romaxe ao que o público respondeu cun aplauso sen fin. Sei que esquecerei a moitas pero quixera citar aquí a Xela G. Caballo que debuxou a portada do folleto, á Quenlla e a Bea a de Estrella que puxeron a música (marabillosa), a Luís Calvo que fixo o cartel precioso do peto da romaxe, aos membros da xunta directiva de Irimia

e, por suposto, a todas as persoas que collemos o coche desde distintos puntos de Galicia para vérmonos, para xuntármolos, para sentírmolos outra vez crentes galegas.

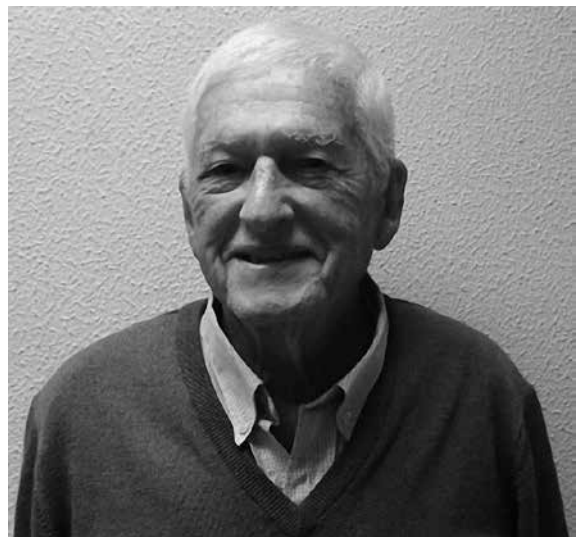
O xantar foi un modelo segundo os protocolos sanitarios: grupos burbulla separados varios metros, comodamente sentados nas cadeiras que usamos na celebración, mais como non compartir as sobremesas, os cafés, os licores... Pola tarde as mulleres cristiás galegas foron as raíñas da festa, cantando e bailando, grazas especialmente ás pandeireteiras e á acordeonista. E non podo contar máis pois chegou a hora de marchar.

Grazas, irimegas e irimegos! Moitos parabéns! Vémonos en Culleredo o vindeiro ano 2022, o segundo sábado de setembro, ide anotando na axenda. Xente de Arzúa e do resto de Galicia, esperármolos.

Altiora peto!!!

PEPE DOPICO

Que bonita foi a Romaxe de Arzúa e que ben preparado tiña todo a xente da parroquia de Santa María, que son irimegos desde os primeiros tempos. Houbo ausencias, pero tamén moitas fidelidades. De sermos a Xunta, non-mearíámoslos Irimegos de Honra e daríámoslles un medallón de Sargadelos XL, pero non é o noso. Tocoume o corazón ver de novo a Pepe Dopico, ou, como dicimos por Irímia, Pepe de Betanzos. Anda polos noventa anos, case

non ve, pero escoita e coñece ben. Recórdoo na Festa do Lume compartindo xurelos que el mesmo pescaba na ría. Ou nas Romaxes compartindo os seus poemas. Pepe tivo unha vida chea de experiencias de superación, ás veces ben amargas. Labrego, emigrante, xornaleiro e mestre de escola. Segue agasallando sorrisos e esa doce mirada dun home de Xesús.

Grazas Pepe, a túa presenza na Romaxe encheu moitos baleiros!

O noso taboleiro

VII ENCONTRO DE REDES CRISTIÁS

“A PANDEMIA, O SEU IMPACTO E CONSECUENCIAS”

Como tantas outras cousas, o VII Encontro de Redes Cristiás que estaba previsto celebrar o ano pasado en La Laguna (Tenerife) tivo que ser posposto por mor da COVID.

Dada a importancia deste tipo de encontros na vida da Rede e para non demoralalo máis, acordouse facelo por vía telemática os días 23 e 24 de outubro de 2021 (sábado e domingo).

O lema escollido foi “A pandemia, o seu impacto e consecuencias” co obxectivo de compartir as vivencias destes meses, como afectaron aos

nosos colectivos e que consecuencias e retos se nos abren aos membros de Redes Cristiás para os próximos anos.

Durante o encontro terán lugar dúas ponencias. A primeira, a cargo de Yayo Herrero, leva por título “Análisis de coyuntura”; na segunda, Carlos García Andoin falará sobre “Sinodalidad”.

Alguns dos obradoiros que se van desenvolver ao longo da fin de semana son:

- A pandemia: experiencia compartida de fragilidade e solidariedade.
- Coidar os comúns (sobre a “Fratelli Tutti”)
- Graves consecuencias da pandemia: unha mirada á realidade do mundo obreiro e do traballo.
- Mulleres en saída do confinamento eclesialístico.
- Que pasa coas inmatriculacións da Igrexa Católica Española?

No listado anterior cabe destacar a participación da Coordinadora de Crentes Galeg@s no obradorio que prepara a HOAC de Vigo sobre as consecuencias da pandemia para a realidade do mundo obreiro e do traballo

Estamos seguros de que moitas de nós recordamos aínda a Asemblea de Redes que celebramos en Santiago no 2013 como unha experiencia moi positiva de encontro e espazo para compartir proxectos, inxerencias e soños. Animámosvos a inscivirvos (é de balde!) e participar nesta nova edición.

O formulario para inscivirse e toda a información máis detallada sobre horarios, programa e contidos atoparédolo na páxina web: www.redes-cristinas.net

XXXV Foro Encrucillada

Salón de Actos Colexio Compañía de María, Santiago de Compostela
Sábado, 23 de outubro, de 10 a 19h

Teoloxía Política do Papa Francisco

9:30	Apertura de portas e inscrición	
10:15	Presentación	Xosé María Fernández Vázquez
10:30	Xeopolítica:	Carlos García de Andoin (U. País Vasco)
12:30	Economía e Finanzas:	Sebastián Mora (U. P. Comillas)
16:30	Coidado do planeta:	Isabel Vilalba Seivane (Sindicato Labrego Galego)
18:00	Peché Musical:	Bea a de Estrella

www.encrucillada.gal

Despois da parada obrigada pola pandemia, volvemos retomar os Foros de Encrucillada, este ano centrado na **Teoloxía Política do Papa Francisco**.

Ímolo celebrar, tendo en conta todas as medidas COVID, no salón de actos do colexio da Compañía de María de Santiago, ao que se accede pola Rúa das Trompas. Abriremos as portas ás 10.00 h da mañá e cómpre non chegar moi xustos de tempo, pois, como mandan as medidas sanitarias, temos que levar conta da asistencia.

Despois de 8 anos de pontificado, no Foro Encrucillada imos debullar o que supón a nivel político e global a figura do Papa Francisco, un home que, en pouco tempo, está provocando un cambio real, tanto a nivel eclesial como social.

Iniciaremos o foro ás 10.30 h, coa colaboración de **Carlos García de Andoin**, profesor da Universidade do País Vasco, que recollerá a influencia do actual pontífice na política global.

Despois dun breve descanso, ás 12.30 h **Sebastián Mora Rosales**, profesor na Universidade Pontificia de Comillas, achegaranos o xeito que ten o papa de entender a economía e as finanzas.

Pola tarde, ás 16.30 h, **Isabel Vilalba Seivane**, secretaria xeral do Sindicato Labrego Galego, mostraranos o estilo franciscano na ecoloxía e o coidado do planeta, a casa común.

Pechará o foro **Bea a de Estrella**, que nos recreará cos temas do seu último traballo, *Mareira*.

Como é habitual, despois de cada intervención abrírase un coloquio co público asistente. Amais, este ano o foro ten unha novidade: os relatorios van ser **retransmitidos en directo nas nosas redes sociais**, cousas que aprendemos na pandemia...

Vinde partillar con nós este cambio na Igrexa que xa agroma. Non o vedes?

Asociación Encrucillada

A LINGUA NA VIDA DAS PARROQUIAS E COMUNIDADES: UNHA GUÍA DE BOAS PRÁCTICAS

(3º e última parte)

Finalizamos a publicación do documento de FAIGA (Fagamos Igrexa Galega) co que se pretende ofrecer unha base sinxela para abordar a transición ao galego na vida das comunidades e parroquias do noso país

3. Documentación parroquial en galego: administración, taboleiros artísticos e de avisos, redes sociais...

O uso normal da lingua galega debe chegar a todos os ámbitos da vida da comunidade. Unha medida importante e fácil de poñer en práctica é dispoñer dos documentos administrativos na nosa lingua e ofrecelos aos usuarios.

O uso da lingua galega debe tamén estar presente na comunicación da parroquia coa diocese, e da diocese coa parroquia, e máis cando sexan documentación que logo chega aos fregueses.

4. Documentación da catequese en galego: Novo testamento, evanxeo diario, guías didácticas.

Non só as actividades que envolven á asemblea ou a grandes grupos son importantes na normalización da lingua galega. As actividades, como a catequese, nas que se implican pequenos grupos de persoas poden ser moi importantes precisamente porque son experiencias persoais, íntimas. Hoxe dispoñemos de abundantes materiais en lingua galega destinados á distintos

ciclos da catequese de nenos, mozos e adultos.

A cartelería que chega ás parroquias é importante usala en galego. Un taboleiro de anuncios en galego, ou mesmo os carteis das festas patronais, cos nomes dos santos en galego, e co nome da parroquia en galego. É algo sinxelo e que axuda, e mesmo se lle pode axudar ás comisións de festas (cando se poidan ter).

5. Usar de entrada o galego nos encontros e reunións da parroquia.

Unha medida fácil pero moi eficaz é usar de entrada e de forma natural o galego nos encontros e reunións da parroquia. Isto tamén forma parte da “oferta positiva” e terá o efecto inmediato de desocultar as persoas galego-falantes.

Tamén é importante facelo na casa dos veciños e veciñas: unha visita, un compartir superando diferenzas, axuda. Falar o galego non só no momento litúrxico, tamén no fogar da veciñanza. Mesmo é unha boa axuda preguntar polo significado dalgunha palabra se non se entende. Preguntar o significa-

do dálle máis valor ao que o fregués e a freguesa fala.

6. Responder ás demandas dos fregueses que pidan a liturxia en galego: bautizos, funerais, ...

Esta é unha das primeiras medidas que se deberían poñer en práctica como norma. É unha forma de manifestar o aprecio non só pola lingua galega, senón tamén pola familia que o demanda, unha maneira de manifestar aprecio e que se conta con ela. Pero para que non quede nunha anécdota

ocasional e como algo exótico, convén aproveitala para identificar persoas aliadas e comezar a establecer relacións de colaboración.

Ofrecer sempre esa oportunidade, mesmo antes de que sexa solicitada. Axuda deixarlle claro aos fregueses e freguesas que será respectada a súa demanda aínda que de momento non a manifestasen. É unha porta que se abre.

7. Ofrecer ás familias a posibilidade de facer a liturxia en galego.

Entre as primeiras medidas dunha acción normalizadora do uso da lingua galega estaría esta. Trátase de ocasións nas pode ter peso o papel da familia: bautizos, casamentos, exequias...

8. Facer de forma estable algunhas partes da liturxia en galego ou algunhas celebracións en días e horas non marxinais.

É outra acción fácil e xa se fai en moitas igrexas, incluso catedrais, onde por exemplo, se reza habitualmente o Noso Pai en galego. Mellor algo que nada! Ollo! Non se trata de perpetuar a situación actual e contentar a algún fregués raro ou despistado, mantendo

a lingua galega nunha posición subalterna. Pero debe ser benvinda como primeiro paso dun uso normalizado e maioritario do galego. Se o animador da comunidade é galegofalante sería fácil comezar pola homilía e as lecturas. Se este persoa non se sente segura no uso do galego, pode comezar polas partes que se fan “polo libro”, o que resulta fácil, cunha mínima preparación.

No caso de parroquias que fan unha misa á semana en galego, é conveniente que esa misa non sexa sempre a minoritaria. Sería bo facer algunha rotación, para que non crear compartimentos separados ou guetos para a liturxia en galego.

Tendo en conta que a xente que con normalidade vén ás celebracións é xente maior, pode ser necesario ir con moito coidado, xa que esa xente, que ten moi memorizadas as respostas en castelán, e que non ten moita axilidade xa para facer un cambio, podémolas enmudecer, quitarlles a palabra, a única palabra que neste momento eles e elas teñen e quizais poden ter. Por iso, pode optarse por empezar en galego en elementos ou partes de

usar de entrada
con naturalidade
o galego nas
reunións é “oferta
positiva” e serve
para “desocultar”
as persoas
galegofalantes

A LINGUA NA VIDA DAS PARROQUIAS E COMUNIDADES: UNHA GUÍA DE BOAS PRÁCTICAS

audición: lecturas, canon, cantos..., para que pouco a pouco a xente vaia entrando, e deixar para o último as respostas da Misa.

Algunhas desta opcións é importante facela nos días de festas patronais, usando música en galego. Tamén aquí hai que animar os acompañantes musicais a que o fagan en galego, e poderase comprobar como en pouco tempo os fregueses gustan de usar esas mesmas cantigas.

Esta oferta musical en galego é moi importante facela nas celebracións relacionadas coa morte (visita e oración no tanatorio, enterro, cabodano, día de defuntos)

9. Facer de forma regular toda a liturxia en galego.

Esta parece unha situación de chegada, de meta, de maneira que toda a liturxia, a vida pública da comunidade, se desenvolve en lingua galega (cos subsidios necesarios para acoller a xente que non entenda). Convén non esquecer que ningunha conquista é definitiva e todo pode volver atrás ou desaparecer se o ambiente non axuda. A renovación e a participación activa da comunidade son as mellores defensas.

Favorecer a participación dos fregueses nas celebracións con monicións, lecturas, peticións de perdón, pregarías, credo, accións de grazas... Son moitas as ferramentas que neste senso se poden atopar nas web. Por exemplo en oscotos.eu

10. Estimular e apoiar a formación de equipos de laicos/as responsables en liturxia, catequese, consello parroquial etc.

Convén tamén que nisto superemos o clericalismo no que fomos educados. Para que estas accións teñan futuro e non dependan só da presenza dun crego, por importante que esta sexa no momento presente, deberán ser tarefa de grupos de laicos que participen regularmente de todos os ámbitos da vida da comunidade.

Poñer un calendario coas celebracións do mes ou da semana en galego no que aparezan os nomes das persoas polas que se vai rezar axuda pois toda a veciñanza vai ler e con boa frecuencia estes recados.

Esta mesma importancia vese reflectida na publicación das contas da parroquia, pois tamén é algo que os veciños gustan de ver. As contas da parroquia non son algo que pasa desapercibido aos fregueses.

é conveniente
non crear
compartimentos
separados ou
guetos para a
liturxia en galego

Edita: Asociación A. IRIMIA - Dende setembro de 1981

Mesa de redacción: Daniel López Munoz, Luís Gómez Aldegunde, Pedro Pedrouzo Devesa, Rubén Rivas Vidal, Lidia Campos Chan, Lines Salgado Iglesias, José Antonio Martínez. Tlf. 986 10 49 45.

Colaboradores: Victorino Pérez Prieto, Manolo Regal, Alfonso Blanco Torrado, Xosé Lois Vilar, Marta Sopena, Tareixa Ledo Regal, Xabier Blanco, Valentina Formoso Gosende, Antonio Pinto Antón, Carmen Soto, Rubén Aramburu Molet, Marisa Vidal, Xan Guillén, Christina Moreira, Carlos Vázquez G., Teresa Souto Loira, Josecho de la Torre Culler, Lucía Santiago Díaz, Baldomero Iglesias Dobbarrio (Mero), Lois Ferradás, Xaquín Campo Freire, Nieves Espiñeira Medín, Francisco Almuñía, Alfonso Mascuñana, Antón Laxe, Ramón Díaz Raña, Olga Álvarez, Bea Cedrón, J.M. Barca López, Felipe Arias Vilas, Tino Santiago e Clara Baliñas Vidal.

Corrección lingüística: Lidia Campos Chan, Luís Aldegunde.

Recepción de artigos e colaboracións en: asociacionirimia@gmail.com

Subscripcións: Apdo. 296 - 15704 Santiago de Compostela.

Telf.: 615 464 095 / irimia@irimia.gal

Ordinaria: 30 Euros, de Apoio: 45 Euros. Cota de socio: 3 Euros.

Para asuntos da asociación non relacionados coa revista: irimia@irimia.gal

Conta: Fiare Banca Etica

ES10 1550 0001 2500 0078 9628

Depósito Legal: C-1417-81

Tirada: 650 exemplares

Deseño e maquetación: TallerDD (Riveiro)

ISSN: 2172-9182

Imprime: TÓRCULO Artes Gráficas

Distribúe: IMPACTA

Edición electrónica: <http://irimia.gal>

Feito en papel reciclado

Actividade subvencionada pola

Deputación DA CORUÑA

E vós, quen dicides que son?

Quen non se achega á Biblia, e mais en concreto ao Novo Testamento, coa intención de dar un pouco de luz a isto que damos en chamar “seguimento de Xesús”? Non é fácil atopar respostas, mais non será porque a mensaxe non apareza clara. Foi o propio Xesús quen resumiu a Boa Nova nunha frase: “Amarás o Señor teu Deus con todo o teu corazón, con toda a túa alma, toda a túa forza e con todo o teu entendemento, e o próximo coma a ti mesmo.”

A lectura da Biblia establece un diálogo con nós mesmos. Cada quen terá unha pasaxe que lle resoará dentro, mesmo diferente segundo os diferentes momentos da súa vida. Eu non podo máis que verme invitado a responder unha simple pregunta: “E vós, quen dicides que son” (Mt 16,15; Mc 8, 29; Lc 9, 20).

Por un cristianismo posteísta

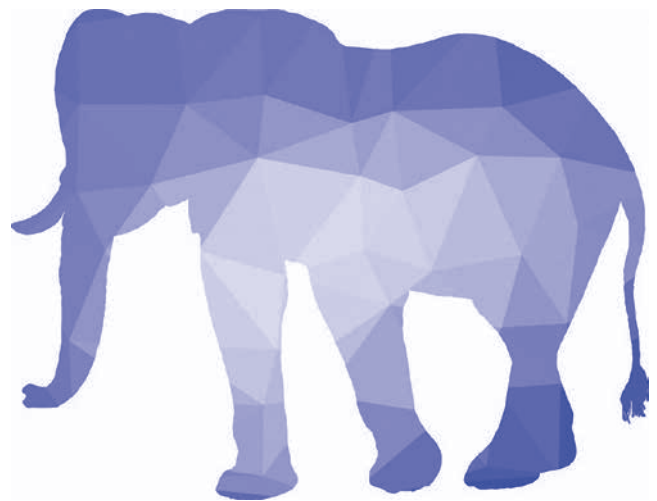
Circula pola rede un manifesto titulado “Por un cristianismo posteísta”, asinado entre outras persoas por José Arregi, do cal xa falamos aquí no 2019, ou por José María Vigil, ao que tivemos o pracer de entrevistar na súa visita a Vigo en 2008. Moito de que falaren daquela preséntase máis sistematicamente neste documento, que parte da realidade de moitas persoas cristiás que “se atopan incómodas cos contidos da súa fe”

É unha proposta arriscada, difícil, mais necesaria. Anímannos a repensar as nosas crenzas, a cuestionar as verdades absolutas das relixións, o noso propio concepto de Deus e de Xesús, co convencemento de que outro cristianismo é posible e necesario, liberando a Xesús da sacralización coma Fillo de Deus único, ese xudeu da especie Homo Sapiens, para acabar construíndo un relato máis universal. Un manifesto que pretende acompañarnos nese camiño onde repensamos crenzas tan arraigadas.

Desfacerse da idea de Deus construída pola ser humano

Non se pretende un cuestionamento da Igrexa institución, nin de buscar modelos alternativos de funcionamento, tal como propuxera o movemento Somos Igrexa. Non dá solucións, senón que abre moitos cuestionamentos

Pártese dun cambio radical de paradigma: o concepto de verdade mudou, mesmo a crenza cambiou, deixando de ser dogmática para interpretarse en termos de relato. Aquí a Biblia xogaríase o papel de texto esperanzador, in-

spirador, mais nin sagrado nin detentador da verdade revelada. Ningunha relixión é superior ao resto e todas teñen sentido porque camiñan cara a unha supraética da compaixón.

Cómprenos repensar a figura de Xesús, liberándoo o relato dogmático creado, no seu marco cultural, pola comunidade de seguidores nos primeiros séculos da nosa Era.

Non é unha proposta sinxela, xa que o posteísmo esixe desfacermonos da idea de Deus construída polo ser humano, pondo fin a unhas concepcións da divindade e as relixións que emerxeron con elas desde a Idade dos Metais.

Para que ler, pois, o Evanxeo? Para responder a unha chamada aos valores universais, non a crear identidade relixiosa concreta superior, no noso caso o cristianismo.

Cheguemos as conclusións que cheguemos sobre o manifesto, podemos cando menos concluír coma eles: “A nosa misión é ser copartícipes da evolución creadora, inspirados en Xesús de Nazaret.”

<http://www.redescristianas.net/wp-content/uploads/2021/09/POR-UN-CRISTIANISMO-POSTE%C3%8DSTA>.

Falando da lingua

Lidia e Valentina

E con moito sentidiño, fomos de Romaxe!!!

Con pan ou sen pan, coma queixo arzuán!!! Así rezaba o pé de foto do “Falando da lingua” do 2 de outubro de 2005, a revista posterior á Romaxe de Arzúa. Canta vida pasou e canta se foi... O paso do tempo é irremediable e as súas consecuencias tamén. *Tempus fugit, así que carpe diem..., memento mori...*

Vaia, vaia... E esta Romaxe foi ben diferente á daquel ano... Todos sentados, moitos menos, claro, a metro e medio, sen bocado de benvinda, sen abrazos, sen Rumboia, cun berro seco paralizado, que non por iso menos sentido, e case sen merendas.

De como falan os de Arzúa xa vos faláramos daquela... Desta volta, e canto nos gustou!, soubemos da existencia da Orde Caldaria, de parzamicar, do parzamique e do parzamiqueiro, do lema da Asociación de Veciños O Cruceiro, de Santa María de Arzúa, que reza no seu escudo: *Altiora peto*, esa marabillosa expresión latina que vén dicindo algo así como “Perseguir o máis alto”. Pois si, contáronnos Sara e mais o seu pai, Moncho Torreiro, que a Orde Caldaria xurdiu na comisión de festas alá polo ano 2003, coa intención de abrir a parroquia ao exterior. Con esa idea, ordenaron de organizar un banquete de exaltación ao caldo e así xurdiu o “banquete caldario”. Fixádevos que expresión tan bonita e que “etimoloxía” tan simple: “banquete do caldo”. Pois o sábado que lle segue á festa das candeas, celebran este banquete e antes de empezar a degustar os deliciosos manxares, unha persoa, elixida pola Orde Caldaria, en recoñecemento á súa relevancia e colaboración coa asociación e con Santa María de Arzúa, será a “parzamiqueira” e

terá que “parzamicar”, “botar o parzamique”. E que é isto? Pois é o discurso para iniciar o banquete e quere dicir algo así como “Paréceme a min que...”. Don Manuel Castro, xa finado, que fora cura en Sta. María de Arzúa, defendía que esta expresión ten unha orixe moi antiga, seica era algo similar a un salmo que se pronunciaba antes dun acto importante. A súa orixe tería sido “*parzamique domine*”.

O parzamiqueiro pasa a ser dona ou cabaleiro da Orde Caldaria e recibirá de regalo un forcado, que era como lle chamaban en Arzúa ao pau que había nas lareiras e que se utilizaba para remexer o caldo. O forcado que se lle regala represéntase nun pau de buxo cun burato no medio e cun amalló, unha correa de coiro. Dentro, a asociación mételle un escrito.

O día do banquete caldario, segundo van chegando, todos se saúdan con aquilo de “*Ad veniam caldum!*” (“Veña a nós o caldo!”) e o outro contesta “*Ad livitum*” (“En cantidade!”). Cada ano entrégase a cunca conmemorativa. A continuación celebrarán o banquete de gala cunha mesa de etiqueta, contacontos e música tradicional. Paga ben a pena!

O caso é que a falar do “parzamique”, soubemos que hai zonas na costa onde empregan (cada vez menos) a expresión “botar un parsamique” (con S, por ser zona de seseo), cando alguén fala e argumenta moito sobre un tema ata chegar a ser cansino. Mira ti!

P.D.- Moitas grazas ao señor (ou señora?) A.Q. por nos ceder o seu espazo (unicamente nesta ocasión!!!, que non serva de precedente!!!) para compartir con vós o noso descubrimento da Orde Caldaria.

